

Prof. Dr. İlhami ÖZTÜRK

MAHKEME HARÇLARI

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	V
KISALTMALAR.....	XIX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM MAHKEME KAVRAMI, MAHKEMELERİN SINIFLANDIRILMASI, OLUŞUMLARI VE GÖREVLERİ

I. GENEL.....	5
II. MAHKEMELERİN SINIFLANDIRILMASI.....	7
A. YAPILARINA GÖRE MAHKEMELER.....	7
1. Tek Hâkimli Mahkemeler	8
2. Heyet (Toplu) Mahkemeler	8
B. GÖREVLERİNE GÖRE MAHKEMELER.....	9
1. Genel Görevli Mahkemeler	9
2. Özel Görevli Mahkemeler.....	10
C. YARGI KOLLARINA GÖRE MAHKEMELER.....	11
1. Anayasa Yargısı.....	11
2. Adli Yargı	11
3. İdari Yargı	12
4. Uyuşmazlık Yargısı	12
5. Seçim Yargısı.....	13
6. Hesap Yargısı (Sayıştay)	14
D. YARGILAMA USULÜNDEKİ DERECELERİNE GÖRE MAHKEMELER.....	17

1. Hüküm (İlk Derece) Mahkemeleri	18
2. İstinaf Mahkemeleri	18
3. Temyiz Mahkemeleri	19
E. ULUSAL – ULUSLARARASI MAHKEMELER.....	19
III. MAHKEMELER.....	23
A. ANAYASA MAHKEMESİ	25
1. Oluşumu.....	25
2. Görevleri.....	27
a. Norm Denetimi.....	27
b. Anayasa Mahkemesine Bireysel Başvuru.....	29
(1) Kapsamı	32
(2) Başvurucular	32
(3) Başvuru Usulü	33
(4) Yetkili Organlar	34
(a) Komisyon	34
(b) Bölüm.....	36
(c) Genel Kurul.....	38
B. YARGITAY	39
1. Daireler	40
a. Hukuk Daireleri.....	41
b. Ceza Daireleri	43
2. Dava Daireleri Kurulları (Hukuk ve Ceza).....	51
3. Yargıtay Büyük Genel Kurulu (İçtihatları Birleştirme Kurulu)	52
C. DANIŞTAY	53
1. Daireler	56
a. İdari Dava Daireleri	58
b. Vergi Dava Daireleri	63
2. Dava Daireleri Kurulları (İdare ve Vergi).....	65
3. İçtihatları Birleştirme Kurulu	67

D. İSTİNAF MAHKEMELERİ (İKİNCİ DERECE MAHKEMELER)	67
1. Bölge Adliye Mahkemeleri (BAM)	68
a. Daireler	69
(1) Hukuk Daireleri	70
(2) Ceza Daireleri	71
b. Başkanlar Kurulu	72
2. Bölge İdare Mahkemeleri (BİM)	73
a. Daireler	75
(1) İdare Dava Daireleri (Mahkemeleri)	75
(2) Vergi Dava Daireleri (Mahkemeleri)	76
b. Başkanlar Kurulu	77
E. İLK DERECE MAHMEMELERİ	78
1. Adli Yargı	78
a. Hukuk Mahkemeleri	78
(1) Genel Görevli Mahkemeler	79
(2) Özel Görevli (İhtisas) Hukuk Mahkemeleri	82
(a) Sulh Hukuk Mahkemesi	83
(b) Asliye Ticaret Mahkemesi	84
(c) İcra (Hukuk) Mahkemesi	88
(d) Kadastro Mahkemesi	89
(e) Deniz Müsadere Mahkemesi	92
(f) İş Mahkemesi	93
(g) Tüketici Mahkemesi	96
(h) Fikri ve Sınai Haklar Hukuk Mahkemesi	97
(i) Aile Mahkemesi	99
(j) Yargıtay Hukuk Daireleri	101
b. Ceza Mahkemeleri ve Hâkimlikler	101
(1) Mahkemeler	103
(a) Asliye Ceza Mahkemesi	103
(b) Ağır Ceza Mahkemesi	104
(c) Özel Görevli Ağır Ceza Mahkemeleri	108
i. Özel Kanunla Görevlendirme	109

ii. Hâkimler ve Savcılar Kurulu Tarafından	
Görevlendirme	109
(d) Çocuk Ağır Ceza Mahkemesi.....	110
(e) İcra (Ceza) Mahkemesi	111
(f) Kadastro Ağır (Ceza) Mahkemesi.....	112
(g) Disiplin Mahkemeleri	113
(h) Çocuk Mahkemesi.....	115
(i) Fikri ve Sınai Haklar Ceza Mahkemesi.....	117
(j) Yargıtay Ceza Daireleri.....	120
(k) Yüce Divan (Anayasa Mahkemesi)	122
(2) Hâkimlikler	126
(a) Sulh Ceza Hâkimliği.....	126
(b) İnfaz Hâkimliği.....	127
2. İdari Yargı	130
a. İdare Mahkemesi.....	131
b. Vergi Mahkemesi	132
c. İlk Derece Mahkemesi Olarak Danıştay İdari Dava	
Daireleri	139
d. İlk Derece Mahkemesi Olarak Danıştay Vergi Dava	
Daireleri	140
F. UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ.....	140

İKİNCİ BÖLÜM

HARÇ KAVRAMI, HARÇLARIN TARİHİ GELİŞİMİ, UYGULAMA VE ÖZELLİKLERİ

I. HARÇ KAVRAMI.....	143
A. HARCİ DOĞURAN OLAY	152
B. HARÇLARIN TARİHÇESİ	153
C. HARÇLARIN ÖNEMİ VE DAYANAĞI	157
II. HARÇLARA İLİŞKİN ÇEŞİTLİ ÜLKE UYGULAMALARI...161	
A. AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ.....	162
B. FRANSA	169

C. ALMANYA.....	173
D. İNGİLTERE.....	174
III. TÜRKİYE’DE HARÇLARA İLİŞKİN UYGULAMA.....	175
A. UYGULAMADAKİ HARÇLAR.....	177
1. 492 Sayılı Harçlar Kanunu Uyarınca Alınacak Harçlar.....	177
2. 2494 Sayılı Belediye Gelirleri Kanununa Göre Alınan Harçlar.....	178
3. 2548 Sayılı Ceza Evleriyle Mahkeme Binaları İnşası Karşılığı Olarak Alınacak Harçlar ve Mahkûmlara Ödettirilecek Yiyecek Bedelleri Hakkında Kanun Uyarınca Alınacak Harçlar	179
4. 5686 Sayılı Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu Uyarınca Alınacak Harç.....	179
5. 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanunu Uyarınca Alınacak Harç.....	180
6. 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun Uyarınca Alınacak Harç.....	180
7. 4490 sayılı Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu Uyarınca Alınacak Harç.....	180
8. 1262 sayılı İспенçiyari ve Tıbbi Müstahzarlar Kanunu Uyarınca Alınacak Harç.....	181
9. 4541 sayılı Şehir ve Kasabalarda Mahalle Muhtar ve İhtiyar Heyetleri Teşkiline Dair Kanun Uyarınca Alınacak Harç	181
10. 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu ile Düzenlenen Harç .	182
11. 5597 Sayılı Yurtdışına Çıkışlarda Harç Alınması Hakkında Kanun ile Getirilen Harç.....	187
12. 7472 sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Hakkında Kanun’da Belirtilen Harç.....	187
B. TÜRKİYE’DEKİ HARÇ REJİMİNİN TENKİDİ.....	187
IV. HARÇLARIN DİĞER KAMU GELİRLERİYLE KARŞILAŞTIRILMASI.....	191
A. VERGİLER İLE KARŞILAŞTIRILMASI	194

B. RESİMLER İLE KARŞILAŞTIRILMASI	202
C. VERGİ BENZERİ MALİ YÜKÜMLER İLE KARŞILAŞTIRILMASI	204
D. EK MALİ YÜKÜMLÜLÜKLER İLE KARŞILAŞTIRILMASI	210
E. HARCAMALARA KATILMA PAYI VE ŞEREFİYELER İLE KARŞILAŞTIRILMASI	217
F. FİYAT VE ÜCRET İLE KARŞILAŞTIRILMASI.....	221
V. ANAYASAL VERGİLENDİRME İLKELERİNİN HARÇLAR BAKIMINDAN GEÇERLİLİĞİ.....	228
A. KANUNİLİK İLKESİ	229
B. MALİ GÜCE GÖRE ÖDEME VE VERGİ YÜKÜNÜN ADALETLİ VE DENGELİ DAĞILIMI İLKELERİ	234
C. ÖN İZİN İLKESİ	242
VI. VERGİ YÜKÜ VE VERGİ HARCAMALARI KAVRAMLARININ HARÇLARA UYGULANABİLİRLİĞİ ..	248
A. HARÇ YÜKÜ.....	248
B. HARÇ HARCAMALARI	258
1. 2017 Yılı ve Sonrasında Bütçe Kanunu Eki Vergi Harcamaları Listesinde Dayanaklarına Yer Verilen Harçlara İlişkin Bazı Muafiyet, İstisna ve İndirimler	265
2. Vergi Harcamaları Listesinde Yer Almayan Harç Muafiyet ve İstisnaları.....	272
VII. ÖZEL KANUNLARDA YER ALAN HARÇ MUAFİYET VE İSTİSNALARI.....	277
VIII. HARÇLARIN GİDER OLARAK İNDİRİLMESİ VE VERGİ MATRAHINI AZALTICI ETKİSİ.....	281

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
MAHKEME HARÇLARI, TÜRLERİ,
MÜKELLEFİ VE ÖDENMESİ

I. MAHKEME HARÇLARI ve TÜRLERİ	287
A. BAŞVURMA HARCI.....	287
1. Başvurma Harcının Düzenlenme Amacı	289
2. Başvurma Harcının Mevzuu	293
3. Başvurma Harcını Doğuran Olay	294
B. KARAR VE İLAM HARCI.....	299
1. Nispi Karar ve İlam Harcı.....	300
2. Maktu Karar ve İlam Harcı	302
C. SURET HARCI	303
1. Suret Terimi	304
2. Avukatların Tasdik Ettiği Vekâletname Suretleri.....	307
D. CELSE HARCI.....	309
1. Celse Harcının Getiriliş Amacı	310
2. Celse Harcının Kapsamı.....	311
3. Celse Harcının Tarifesi	314
4. Celse Harcının Mükellefi	315
5. Yargılama Gideri Niteliği Taşıyıp Taşımadığı.....	317
6. Celse Harcının Ödenmesi.....	319
E. TEMYİZ, İSTİNAF VE İTİRAZ HARÇLARI	320
F. KEŞİF HARCI	320
II. MAHKEME HARÇLARININ MÜKELLEFİ	321
III. MAHKEME HARÇLARINA İLİŞKİN İSTİSNA ve	
MUAFİYETLER.....	328
A. HARÇLAR KANUNU'NDA DÜZENLENEN İSTİSNA	
VE MUAFİYETLER.....	328
1. İstisnalar.....	329
2. Muafiyetler.....	330

B. DİĞER KANUNLARDA DÜZENLENEN İSTİSNA VE MUAFİYETLER	331
IV. MAHKEME HARÇLARININ ÖDENMESİ.....	334
A. MAHKEME HARÇLARININ ÖDENME USULÜ.....	334
B. MAHKEME HARÇLARININ ÖDEME YERİ	336
C. MAHKEME HARÇLARINDA ÖDEME ZAMANI.....	338
1. Başvurma Harcının Ödeme Zamanı.....	341
2. Karar ve İlam Harcının Ödeme Zamanı.....	345
a. Maktu Karar ve İlam Harcının Ödeme Zamanı.....	345
b. Nispi Karar ve İlam Harcının Ödeme Zamanı.....	348
(1) Nispi Karar ve İlam Harcının Dörtte Birlik Kısımının Ödeme Zamanı.....	349
(2) Nispi Karar ve İlam Harcının Dörtte Üçlük Kısımının Ödeme Zamanı.....	350
3. Vergi Yargısı Harçlarının Ödeme Zamanı.....	356
4. Suret Harcının Ödeme Zamanı	357
5. Celse Harcının Ödenme Zamanı.....	357
6. Keşif Harcının Ödeme Zamanı.....	359
7. Temyiz, İstinaf ve İtiraz Harçlarının Ödeme Zamanı	359
V. BOZULAN HÜKME İLİŞKİN DAHA ÖNCE ALINMIŞ OLAN HARCIN MÜTEAKİP HÜKME AİT HARÇTAN MAHSUBU	359
A. HARÇLAR KANUNU'NUN 8'İNCİ MADDESİNDE DÜZENLENEN MAHSUP MÜESSESESİ.....	362
1. Mahsup Kavramı ve Mahkeme Kararında Harcın Mahsubuna Hükmedilmesi	362
2. Bozulan Hükümden Kaynaklanan Harcın Ödenmiş Olması Gereği.....	365
3. İstinaf Yoluna Tabi Kararlara İlişkin Ödenmiş Olan Harçların Mahsubu.....	367
B. VERGİ MAHKEMESİ KARARLARINA AİT VERGİ YARGISI HARÇLARININ MAHSUP USULÜ	370

VI. CEZA YARGILAMASINDA HARÇ	372
A. CEZA MAHKEMELERİNDE GÖRÜLEN HARCA KONU OLMAYAN DAVALAR	374
1. Kamu Davası.....	376
2. Müsadere Tali Davası	378
3. Şahsi Dava	379
B. CEZA MAHKEMELERİNDE GÖRÜLEN HARCA TABİ OLMASI GEREKEN DAVALAR	380
1. Şahsi Hak Davası.....	380
2. Kanun Dışı Yakalama ve Tutuklama Nedeniyle Tazminat Davası	381
3. Koruma Tedbirleri Nedeniyle Tazminat Davası.....	383
4. Hâkimler ve Cumhuriyet Savcılarının Suç Soruşturması veya Kovuşturması Sırasında, Koruma Tedbirleri Dışında Verdikleri Tüm Kararlar veya Yaptıkları İşlemler Nedeniyle Tazminat Davası.....	386
5. İnfaz Edilen Mahkûmiyet Kararının Yargılamanın Yenilenmesi Sonucu Kaldırılması Nedeniyle Tazminat Davası.....	387
C. CEZA MAHKEMELERİNDE GÖRÜLEN DAVALARIN YARGI HARCİ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ... 388	

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
MAHKEME HARÇLARINA İLİŞKİN
UYGULAMADA KARŞILAŞILAN
ÖZELLİKLİ BAZI KONULAR

I. MAHKEME HARÇLARI İÇİN ÖDEME GÜCÜ KAPISI: ADLİ YARDIM	405
A. ADLİ YARDIM KAVRAMI.....	408
B. ADLİ YARDIMDAN YARARLANACAK KİŞİLER.....	410
C. ADLİ YARDIMIN KAPSAMI	412

D. ADLİ YARDIMDA TALEP VE İNCELEME YÖNTEMİ.....	413
E. ADLİ YARDIM TALEBİNİN KABULÜ	417
F. ADLİ YARDIM TALEBİNİN REDDİ.....	418
G. ADLİ YARDIM TALEBİNİN REDDİ KARARINA İTİRAZ	424
H. ADLİ YARDIMIN SONA ERMESİ	428
I. ADLİ YARDIMLA ERTELENEN YARGILAMA GİDERLERİNİN TAHSİLİ	428
J. AİHM'İN MAHKEMEYE ERİŞİM HAKKI KAPSAMINDA ADLİ YARDIMA BAKIŞI	429
1. Nalbant ve Diğerleri/Türkiye Kararı	430
2. Karara İlişkin Değerlendirme.....	436
K. ADLİ YARDIM MÜESSESESİNİN HARÇ HARCAMASI NİTELİĞİ.....	438
II. PEŞİN HARÇLARIN HİÇ ÖDENMEMİŞ YA DA EKSİK ÖDENMİŞ OLMASININ SONUÇLARI	441
A. İDARİ YARGILAMADA	441
B. HUKUK YARGILAMASINDA.....	443
III. ZAMANINDA ÖDENMEYEN BAŞVURMA HARCININ ÖDEME EMRİ İLE TAKİBİ.....	450
IV. CEZA MUHAKEMESİNDE SURET HARCİ	454
A. SURET HARCINA İLİŞKİN HARÇLAR KANUNU DÜZENLEMELERİ.....	456
B. SURET HARCINA İLİŞKİN CEZA MUHAKEMESİ KANUNU İLE İKİNCİL MEVZUAT DÜZENLEMELERİ..	461
C. HARÇLAR KANUNU İLE CEZA MUHAKEMESİ KANUNU HÜKÜMLERİ BİRLİKTE DEĞERLENDİRİLDİĞİNDE SURET HARCİ.....	468
V. HARÇ MAHSUP İŞLEMİNİN YAPILMAMASI	472
A. YARGILAMA GİDERİNİN BİR PARÇASI OLAN YARGI HARÇLARININ MAHKEME KARARINDA HÜKME BAĞLANMAMASI.....	474

B. HAKKANİYETE AYKIRI OLARAK FAZLA HARÇ ÖDENMESİ.....	476
C. HARCIN İADESİNE İLİŞKİN AYRI BİR DAVA	477
D. MAHKEME KARARI İLE MAHSUBU YAPILMAYAN YARGI HARCININ YARGILAMA GİDERİ KAPSAMINDA MAHKEME KARARLARINA SAĞLANAN HUKUKİ KORUMADAN YARARLANAMAMASI	479
VI. MAHKEME HARÇLARININ YARGILAMA GİDERİ OLARAK HARÇTAN MUAF İDARELERE YÜKLETİLMESİ	482
A. KANUNLA YARGI HARCINDAN MUAF TUTULAN İDARENİN NİHAİ YÜKLENİCİ OLMASI.....	485
B. HÜKÜM ANINDA İDARE KARŞISINDA HAKLILIĞI SABİT OLAN DAVACININ BUNA RAĞMEN BAKİYE KARAR VE İLAM HARCINI TAMAMLAMAK ZORUNDA BIRAKILMASI.....	488
C. YARGI HARCINDAN MUAF İDARELER ALEYHİNE SONUÇLANAN DAVALARDA, DAVACILAR TARAFINDAN ÖDENEN YARGI HARÇLARININ, HÜKME BAĞLANMASINDA MAHKEMELERCE BENİMSENEN YÖNTEM	489
D. ÇÖZÜM ÖNERİSİ	494
VII. DAVACIYA YARGILAMA GİDERİ KAPSAMINDA GERİ ÖDENEN MAHKEME HARÇLARINA İLİŞKİN DEĞER KAYBI	497
A. PEŞİN ÖDENEN YARGI HARÇLARINDAKİ DEĞER KAYBI.....	498
B. GERİ ÖDENEN YARGI HARÇLARINDAKİ DEĞER KAYBININ TELAFİ EDİLMESİ GEREĞİ	501
VIII. ÖDEME SÜRESİ GEÇEN KARAR VE İLAM HARCİ İÇİN GECİKME ZAMMI UYGULANMASI	507

IX. BÜTÇE TÜRÜ ESAS ALINARAK MAHKEME HARCİ BAĞIŞIKLIĞI TANINMASINDAN KAYNAKLANAN ÇELİŞKİ.....	514
A. GENEL BÜTÇELİ İDARELERE MAHKEME HARCİ BAĞIŞIKLIĞI TANINMASI	514
B. ÜNİVERSİTELERE TANINAN BAĞIŞIKLIK	516
C. ÜNİVERSİTELERE TANINAN MAHKEME HARCİ BAĞIŞIKLIĞININ YÜKSEKÖĞRETİM ÜST KURULUŞU NİTELİĞİNDEKİ YÜKSEKÖĞRETİM KURULUNA TANINMAMASI.....	521
X. BARO PULUNUN HUKUKİ NİTELİĞİ VE HARÇ OLARAK NİTELENDİRİLİP NİTELENDİRİLEMeyeCEĞİ	524
KAYNAKÇA.....	529